

МАСУДЖИ ИБУСЕ АВТОБУСЪТ

Превод от английски: Любомир Иванов, 1973

chitanka.info

При едно мое скорошно пътуване в провинцията пак ми се наложи да взема автобуса от линията Бинан. Известно време не бях използвал този автобус — всъщност от времето на войната. Обаче много добре си го спомнях.

През войната всички провинциални автобуси бяха доста раздрънкани, но автобусът по линията Бинан беше единствен по рода си. Едва ли някога изминаваше един курс без цяла серия аварии: започваше със спукване на гума, после моторът се разваляше, а когато най-сетне биваше поправен, повреждаше се предавателната кутия. Почти всички прозорци бяха счупени; някои от отворите бяха закрити с целофанова хартия, други — с дъски.

Сега, пет години след войната, автобусът все още се движеше с дървени въглища, при все че каросерията беше боядисана и повечето прозорци бяха поправени. Шофьорът беше млад човек, когото познавах още от времето на войната, когато беше кондуктор на автобуса. Очевидно той беше разменил службата си с мустакатия човек, който по-рано седеше на шофьорското място. Чудя се каква ли причина е предизвикала тази смяна.

— Не са ли си разменили длъжностите шофьорът и кондукторът? — попитах седящата до мен жена. — Положителен съм, че този кондуктор по-рано беше шофьор. Да не е станала катастрофа или нещо друго, та да му е забранено вече да кара колата?

— Не — намеси се съпругът на жената, — той си спечели лошо име през годините на войната и беше понижен в службата. Знаете, беше прекалено груб към пътниците. Веднага след войната хората започнаха да изпращат оплаквания за поведението му, като предлагаха да бъде махнат. Е, ние слизаме тук.

Двойката ми кимна и слезе от автобуса. Един възрастен мъж, в селска рубашка, който следеше разговора, седна до мен на мястото на жената.

— Всичко това е добре — каза той със самото си сядане, — но помнете ми думата, че кондукторът скоро пак ще бъде там, където си беше по-рано. Разбира се, той беше станал толкова нетърпим след войната, че не можеха да не го изгонят; намалиха му заплатата и го направиха кондуктор. Но в днешно време отстранените пак си възвръщат благоволенията. Сега се издигат хора като него. —

Възрастният мъж кимна с глава и измърмори, като че ли на себе си: — Да, натам вървят работите в днешно време.

Взрях се в кондуктора. Колко добре си спомнях тези малки мустаци! Сега той стоеше в дъното на автобуса и гледаше през прозореца. Прекосихме едно мостче над малка пресъхнала рекичка. Отвъд оризовите ниви се виждаха голи планински склонове. Когато минавахме край светилището на Шинто, издигнато край пътя, кондукторът свали фуражката си и избърса потта от челото си. Докато се бършеше, той леко наклони глава и аз си помислих дали това не беше израз на уважение към светилището. Такъв вид почит беше станала необичайна за известно време след войната, но напоследък беше почнала пак да се прилага. Жестът на кондуктора беше двусмислен.

Спомените ми за този човек съвсем не бяха благоприятни за него. По време на дългата си служба като шофьор на линията Бинан той никога не беше изпускал възможността да тормози младия човек, който тогава беше кондуктор. Оскърбленията му бяха обикновено насочени уж към провиненията на пътниците, а от тях най-любимата му тема бяха раниците.

— Никакви раници в автобуса! — изреваваше той на кондуктора. — Бъди любезен да кажеш на пътника да разкара раницата си. Много добре знаеш, че раници не се допускат вътре. Абе какво чакаш? Хайде, сваляй го!

Наистина съществуваше такава разпоредба, че всяко парче багаж, включително раниците, трябваше да се предаде на багаж, да се таксува и да се качи на покрива на автобуса. Понякога полицията спираше автобуса на някой кръстопът и проверяваше багажа за „черна борса“, като например ориз или дърва за отопление, откриването на които водеше до конфискуване на стоката и налагане на глоба. Поради тези обстоятелства ние предпочитавме да държим багажа при себе си и да го набутваме под седалките, но такива опити почти неизбежно се осуетяваха от мустакатия шофьор. Той, от друга страна, без никакво угризение на съвестта пренасяше големи количества моркови, грах и други контрабандни стоки в инструменталното сандъче под седалката си.

Аз и останалите пътници не само гледахме на шофьора като на дързък грубиян, но и го презирахме за неспособността му да кара

автобуса. Постоянните закъснения и аварии не го смущаваха ни най-малко. Щом моторът откажеше да работи, той обявяваше гръмогласно: — Всички пътници вълн! Започвай да буташ!

След като бутаме петдесет-шестдесет метра, обикновено моторът се запалваше и той ни изкомандуваше да се качваме.

Към края на войната обаче тези периодически аварии станаха много сериозни и последния път, когато се качих на автобуса (малко преди унищожението на Хиросима), помагах в бутането на автобуса не по-малко от четири мили. Бях ходил на риболов на една планинска рекичка, прекарах нощта в една странноприемница и рано на следващата сутрин отидох на автобусната спирка на моста Отаки. Тук вече чакаха около четиридесет души. Времето за тръгване дойде, но от автобуса нямаше и помен. Няколко души изгубиха търпение и си отидоха; други изразиха досадата си чрез ругатни по адрес на шофьора, лукс, който те сигурно не биха си позволили, ако той беше наблизко. Когато автобусът най-после дойде, след повече от два часа закъснение, само половината от нас бяха останали.

Дадох на кондуктора билета си за връщане, билета за багажа, подадох му и раницата си и се качих. Имаше места за всички ни. Когато кондукторът завърши зареждането на пещта с дървени въглища, шофьорът натисна стартера. Никакъв резултат. Той го натисна още няколко пъти, но моторът не се запалваше. Това, разбира се, беше нещо обикновено и всички ние, без да чакаме да ни кажат, слязохме от автобуса — всички, с изключение на една млада двойка — те останаха безучастни на местата си, тъй като очевидно малко познаваха особеностите на автобусната линия Бинан.

Започнахме да бутаме дружно. Тъй като пещта, която стърчеше отзад на автобуса, беше извънредно нагорещена, ние се разделихме на групи от двете страни. Един предприемчив пътник намери дълга дъска и и взе да бутаме с нея отзад пещта. Кондукторът също скочи от колата и започна да бутаме. Тук пътят имаше лек наклон и автобусът се движеше без много усилие от наша страна. Шофьорът спокойно седеше на мястото си с ръце на кормилото.

Бяхме бутали триста или четиристотин метра, без моторът да се запали, когато неочаквано чухме истеричен вик от автобуса. Това беше шофьорът, който едва сега беше забелязал младата двойка.

— Хей, вие двамата отзад! — изрева той. — Какво смятате, че правите? Не виждате ли, че всички останали бутат? Слизайте и помагайте! Стига сте стояли там!

Мъжки глас му отговори спокойно:

— Ще бъдете ли така добър да не ми крещите? Аз може и да не съм голям пътешественик, но винаги съм считал, че автобусите се движат от мотори.

— Така, значи — каза шофьорът. — Ето какво било вашето отношение! Вие сте прекалено фин, за да бутате като всеки друг, а? Е, слушайте какво ще ви кажа: не ме интересува дали карате меден месец, или не. Ако моментално не слезете и не започнете да бутате, ще съжалявате, че не сте го сторили!

— Ако смятате да продължите този разговор — отвърна младият мъж, — ще трябва да ми говорите по-учтиво.

Настъпи пауза. След малко, когато пътят преминаваше през малка горичка, гласът на шофьора пак наруши тишината:

— Хей, вие двамата отзад! Не бъдете толкова дяволски упорити. Как можете да си седите така удобно, когато всички други се потят на пътя? Вече сме по нанагорнище. Слизайте и помагайте!

— Защо не си гледате мотора? — каза младият мъж високо. — Вие сте този, който е упорит! Толкова сте загрижен да ни принудите да слезем и бутаме, че даже не се и опитвате да запалите мотора. Съсредоточете се върху работата си както другите шофьори! Вие сте срам за системата на обществения транспорт!

— Млъкнете! — изкрещя шофьорът. После добави с малко по-мек тон: — Слушайте, млади човече. Сега се изкачваме по хълма Сампун. Нали не искате да оставите другите да вършат всичката работа? Вижте ги как се потят.

Пътят беше изсечен в хълма Сампун; от двете му страни се издигаха стръмни глинести скали. Със сетни сили избутахме автобуса. От върха на просеката пътят стръмно слизаше надолу и ако моторът не се запалеше там, едва ли другаде би се запалил. Всички спряхме на билото и загледахме как автобусът набира скорост надолу по хълма. Той мина край водоем за напояване, разположен от едната страна на пътя, и се скри зад група дървета. Наострихме уши да чуем шума на мотора, а кондукторът се спусна надолу по хълма след автобуса.

Един мъж с разкопчана риза, фуражка и сивокафяв голф, опръскан с боя, се приближи до мен.

— Чувате ли дали моторът се подпали? — попита той.

— Надявам се — отговори едно момиче в памучен панталон, което стоеше до мен. — Мисля, че го чувам... А може би само така ми се струва.

— Нищо не чувам — каза мъжът в голф. — Още колко мили остават до града?

— Около четири и половина — отвърна момичето. — Но точно след две мили и половина ще стигнем до спирката „Тройната пресечка“, където можем да вземем по-сигурен автобус.

— Аз ще продължа пътуването си с него — заяви мъжът в голф. — Дотегна ми тази въглищна таратайка!

Тъкмо в този момент кондукторът се появи в подножието на хълма. Той застана на пътя, замаха с ръце и заклати глава, след което пак изчезна зад група дървета.

— Досега не беше ставало нужда да бутаме толкова — каза момичето в памучни панталони, като заслизахме отчаяни надолу по хълма. — Онази двойка ядоса шофьора и сега той си го изкарва на нас.

— Да, обзалагам се, че ще ни кара да бутаме по целия път до последната спирка — сърдито каза мъжът в голф. — Единственото нещо, което ни остава, е да се правим на изтощени. Трябва да го накараме да мисли, че берем душа; тогава може и да се смили. — Той измъкна ризата си от панталона, за да си придаде раздърпан вид.

Най-сетне зърнахме автобуса, паркиран пред една селска къща, близо до дърветата. Шофьорът стоеше край него със скръстени ръце, а кондукторът полагаше всички усилия да запали мотора с манивелата. Видях едно момиче в зелена рокля да вади вода от кладенец.

— Не е ли това момичето, което беше в автобуса? — попитах аз.

— Точно така — каза един човек с конска физиономия, облечен в стара военна униформа с траурна лента. — Имам чувството, че е станало нещо нередно. Вижте, момичето носи вода с кофа в автобуса. Хей, какво ти става? — подвикна той на шофьора. — Какво значи това, да си стоиш така и да зяпаш по небето? Решил си да се откажеш да караш колата или що?

— Точно така — каза шофьорът, като опипваше мустака си. — Подадох си оставката.

— Подал си си оставката? Какво значи това? — каза мъжът с конското лице.

— Този глупак вътре отказа да слезе и да бута, когато му казах. Така че се наложи да го напердаша добре. Но първо си подадох оставката, защото на служителите не е позволено да бият пътниците. След като веднъж си подадох оставката, аз станах свободен гражданин и вече можех да го наложа, както заслужаваше.

— Слушай — каза човекът с конското лице, — този път си прекалил. А кой смяташ, че ще кара сега, ако не ти?

— Повече не мога да карам — повтори той упорито. — Казах, че съм си подал оставката.

В този момент висок възрастен мъж забърза наперено от селската къща.

— Дотегна ми вече! — подвикна той на шофьора. — Видях как стана всичко. Видях те да нападаш тази миролюбива двойка. Как смееш да се държиш така точно пред къщата ми?

— Аз съм свободен гражданин — каза шофьорът. — Имам пълно право да удриям когото си искам.

— Не говори като глупак — каза старият селянин. — И бъди така добър автобусът ти да не стои повече пред къщата ми. Аз ще помогна да се избута тази проклета стара каруца вместо младата двойка, щом като това толкова те тревожи. И жена ми може да помогне. Качвай се и сядай зад кормилото!

Всички последвахме възрастната двойка към задната част на автобуса и като минавах край един от прозорците, погледнах вътре. Младоженецът лежеше бледен на седалката си. В ноздрите му беше натъпкан лигнин, а едното му око беше червено и подуто. Момичето в зелена рокля тъкмо беше привършило с почистването на лицето му; то занесе кофата в задната част на автобуса и я подаде на един от пътниците, който я отнесе до кладенеца.

Шофьорът стоеше със скръстени ръце и отказа да заеме мястото си. Възрастната двойка започна да бута автобуса с всичка сила, но той и не помръдваше.

— Хей, хора — извика възрастният мъж, — помогнете ни!

— Дадено — каза мъжът с конското лице и се затича към задната част на автобуса. — Хайде всички — извика той, — бутайте! Хо-о-о-п!

Всички забутахме. Автобусът се придвижи. Шофьорът зяпна от почуда.

— Хей, чакайте малко! — извика той. — Да не сте полудели! Чакайте да хвана кормилото.

Той се втурна след автобуса, скочи вътре и грабна волана даже преди да е седнал. Сега всички забутахме с удвоена енергия, подтиквани от съзнанието, че сме овладели положението поне временно. Пътят беше доста прав и автобусът се движеше с равномерна скорост.

— Хей, шофьора — извика мъжът с конското лице, — наистина ли не можеш да запалиш мотора? Да не би да го правиш нарочно?

— Я не бъди толкова мнителен — отговори шофьорът. — Не е моя вина, че не иска да се запали. Моторът е износен. А и акумулаторът не подава ток както трябва. Но, разбира се, вие, обикновените хора, нищо не разбирате от такива неща.

— Точно така — каза един мъж, облечен в светложълта риза и широка бяла горна дреха, изписана с будистка молитва. — Ние, простаците, сме годни само да бутаме: „Бутай и много не питай!“ Това, изглежда, е мотото на тази автобусна компания.

— Става вече малко прекалено — каза мъжът с конското лице. — Трябва да бутаме, щем не щем, и никой дори не си прави труд да ни каже каква е повредата на проклетия автобус. Не мога повече!

Шофьорът се извърна с цигара в уста.

— Хей там, вие двамата — извика той на младоженската двойка, — чухте ли какво каза току-що онзи пътник? Той не може повече. Те всички са преуморени поради вашия проклет егоизъм! Не се ли срамувате от себе си? Вслушайте се в гласа на народа отзад! Веднага слизайте и бутайте — и двамата!

— Още ли се занимаваш с нас, глупако? — отвърна младежът. — Вече ти казах — остави ни на мира и се съсредоточи над мотора или акумулатора, или каквото там си знаеш. Най-напред ни вземаш висока такса, а после ни караш да бутаме за тоя, дето духа. Предупреждавам те, че като пристигнем, ще кажа нещичко там, където трябва!

— Я гледай ти, копелето му! — изрева кондукторът. — Още бой ли искаш?

— Караш ме да се вслушвам в гласа на народа — отвърна младежът спокойно. — Е, като протестирам по този начин, старая се да

натикам гласа на народа в твоите уши.

— Та, значи, ти още мислиш, че си много умен, а? — извика шофьорът, като цял се тресеше от ярост. — Още си мислиш, че си нещо повече от другите. Добре, ще ти дам да се разбереш! Сам си го търсиш! — Той скочи.

— Сядай, сядай! — извика човекът с конското лице, който вече бе поел функциите на наш представител. — Не изпускай кормилото! — После, като се обърна към нас, каза: — Хайде, бутайте по-силно! Да не позволим на шофьора да остави кормилото. Бутайте!

Забутахме по-силно от всякога и автобусът се затъркаля бързо по правия, тесен път. Отляво имаше ниска, каменна стена, а отвъд нея — стръмен склон към оризищата; отдясно имаше плитка рекичка. Шофьорът едва ли можеше да си позволи да остави автобуса да се отклони било в едната, било в другата посока. Забелязах в далечината да се приближава кола.

— Спрете за малко! — крещеше шофьорът. — Трябва още веднъж да напердаша този глупак.

— А, не, не може! — каза човекът с конското лице. — Хайде, народе, бутай! Давайте, да накараме този стар сандък да тръгне!

И ние бутяхме — всъщност почти се нахвърлихме с настървение върху задницата на автобуса. В нашата възбуда съвсем бяхме забравили, че шофьорът можеше да спре автобуса, когато си поиска, просто със спирачките. Вече не можехме да си поемем дъх, но това не ни спираше.

— Хей, да не би всички да сте полудели? — извика шофьорът. — Защо се застъпвате за това нахално копеле? Негова е вината, че всички сте капнали.

— Не се безпокой за нас! — каза мъжът с конското лице. — Гледай си кормилото! Ако го изпуснеш, тогава ще има за какво да се тревожиш.

— Точно така — прибави мъжът с бялата дреха. — Ще отидеш при праотците си, преди да се усетиш.

Точно в този момент от отсрещната страна се появи голям покрит камион. Автобусът рязко спря, като едва не ни събори; в първия момент не разбрах, че шофьорът е ударил спирачките. Разменихме си погледи на разочарование и безсилие.

— Е, поне дойдохме до кръстопътя — забеляза мъжът с конското лице. — Бутали сме, значи, четири мили. Голямо постижение, няма що! Но на мен ми дойде до гуша. Оттук нататък се качвам на свестен автобус.

Той даде билета за багажа си на кондуктора, сложи раницата си на гръб и се насочи към спирката „Тройна пресечка“. Аз също реших да взема другия автобус; същото направиха мъжът с голфа, момичето с памучните панталони и още няколко души. Останалите казаха, че ще продължат бутането — някои, защото бяха убедени, че моторът все ще се запали, други, за да попречат на шофьора да нападне младата двойка, трети, за да не пропаднат билетите им. Непокорната двойка реши да остане в автобуса. Мъжът с голфа отиде да получи багажа си и ни настигна на кръстовището.

— Седят вътре и обядват — докладва той. — Извадили са консерва сушено говеждо месо.

— Ами шофьорът?

— Като че ли ще ги остави на мира да се нахранят. При това те са извадили и бутилка уиски.

Погледнах назад към автобуса. Шофьорът беше отворил капака и нещо човъркаше в мотора с гаечен ключ, според мен само за да покаже, че все пак върши нещо. Кондукторът сложи дървени въглища в пещта и започна бясно да върти духача за разпалване. Той като че ли имаше безгранично доверие в мотора. Забелязах, че възрастният селянин и жена му крачеха към своя дом.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.